

[Fuglsang.]

Det gælder vigtige grene af vor energiforsyning som kul, olie og benzin. Det gælder for landbrugets vedkommende vigtige omkostningsposter som dets maskiner, redskaber og gødningsstoffer. Det gælder så godt som alle områder, som trustkommissionen fik tid og lov til at arbejde med — jeg bruger udtrykket fik lov til, for som kendt blev kommissionens virksomhed først hæmmet og begrænset, senere standset ad politisk vej af de samme kræfter, der står bag det foreliggende lovforslag.

Marxismen har altid hævdet, at kapitalkoncentration og monopoldannelse ikke blot har prismæssige og økonomiske, men også politiske virkninger. Den hævder, at i samme grad, som monopolernes økonomiske magt vokser, griber de også — og ofte på en skæbnesvanger måde — ind i det politiske liv og i politiske afgørelser.

Af almindeligt kendte eksempler i så henseende vil jeg minde om, at det ikke var folket, men kapitalstærke kredse, som gav Hitler hans økonomiske magt, og i samme forbindelse vil det være nærliggende at pege på visse finanskredses politiske manipulationer herhjemme under besættelsen. Også nu går der åbenlyst eller dulgt tråde fra den højeste finansverden til det politiske liv.

Der er næppe nogen, der lægger skjul på arbejdsgiverstøtten til f. eks. Dagens Nyheder eller til oppositionspartiernes politiske arbejde. Der er vel næppe heller nogen, der tror, at disse kredse giver deres bidrag for intet, at de ikke regner med konkrete modydelser.

Det er for en marxist tankevækkende at se netop venstre som medforslagsstiller til dette antiliberala forslag om faktisk at give monopolerne temmelig frie hænder. Venstre var jo oprindeligt både med hensyn til vælgergrundlag og praktisk politik bøndernes store liberale parti. Venstre stod bag dannelsen af andelsbevægelsen som en politisk og økonomisk modvægt mod højres bykapitalister og aktieselskaber og bag sparekasserne som modvægt mod bankernes indflydelse. Nu går de ind for beskatning af andelselskaberne, angiveligt for at forsvare de små handlende. I virkeligheden er denne andelselskabsbeskatning blot en anden side af den sag, som dette lovforslag

drejer sig om, nemlig en ophævelse i temmelig udstrakt grad af kontrollen med monopolerne — og i deres interesse.

Jeg har f. eks. i en af monopoltilsynets meddelelser set, at dette har godkendt en avance på 56 pct. på såmaskiner. Uden at jeg behøver at nævne konkrete tal, har vi vist alle et indtryk af, hvordan det overhovedet ser ud inden for landbrugsmaskinebranchen; og stadig uden at tage konkrete tal kan enhver forestille sig, hvilke kæmpesummer monopoler, karteller og prisaftaler har fordyret investeringen i dansk landbrugs mekanisering med. Jeg ved f. eks., at alene i tiåret 1949-58 androg nyanskaffelser af maskiner 1 687 mill. kr. Man kan danne sig et indtryk af, i hvor høj grad disse renter og afdrag belaster landbruget hvert år. Det er bl. a. disse fordyrelser, disse renter, der danner basis for industrielskabernes store overskud og dividender i de senere år, og samtidig fortæller disse overskud, at det ikke er helt rigtigt, når man taler om dansk industris manglende evne til at investere, således at den kan konkurrere med udenlandske selskaber.

Det er som modvægt mod denne prismæssige udbytning, at landbruget dannede sin andelsbevægelse, og den ønsker man nu svækket gennem skattepolitik. Det er som modvægt herimod, at landbrugskredse — og det samme er tilfældet med arbejderne organisationer — har ønsket kontrol med monopolerne og deres politik, og den foreslår man altså nu ophævet.

Der kunne siges adskilligt mere om dette lovforslag. Jeg har med vilje fremdraget en enkelt side på ét område netop inden for landbruget, fordi jeg mener, at venstres standpunkt bør stilles i det rette relief. Der kunne med ikke mindre ret fremdrages andre områder. Der er overhovedet forbrugernes — ikke mindst de fastlønnedes — interesser. Hvor ofte har disse ikke måttet se deres aftalemæssige lønninger undergravet af velberegne prisaftaler. Der kunne måske også rejses spørgsmål om forbindelsen mellem de store udenlandske olie-selskabers indflydelse og visse sider af vor udenrigshandel, bl. a. indkøbet af olie i den socialistiske del af verden.

Jeg tror, at det, jeg har fremført, er tilstrækkeligt til at vise, at vor sympati for det foreliggende lovforslag er såre begræn-